

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

октомври - декември 2007 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

Към 31 декември 2007 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 8410.8 млн. лв. За едногодишен период (спрямо края на декември 2006 г.) те са нараснали с 1522.3 млн. лв., или с 22.10%, което е с 4.69 процентни пункта повече от прираста им, отчетен спрямо същия период на 2006 г.

През четвъртото тримесечие на 2007 г. динамиката на парите в обращение отбелязва тенденция към по-високо нарастване по отношение както на стойността, така и на броя на

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г. С Решение на УС на БНБ № 110 от 6. X.2005 г. банкнотите и разменните монети с неизтекъл срок на обмяна, които не са върнати в касите на БНБ, бяха приспаднати от парите в обращение. С цел съпоставимост на данните левовата им стойност е изключена от размера на парите в обращение и за предходни периоди.

банкнотите и разменните монети в обращение. Спрямо края на предходното тримесечие те се увеличават с 842.4 млн. лв., или с 11.13%, което е с 3.88 процентни пункта повече от нарастването им, отчетено за същия период на 2006 г. Само през декември парите в обращение в номинално изражение нараснаха с 989.1 млн. лв., което представлява 64.97% от нетния емисионен резултат за цялата 2007 г. Причина за този висок ръст са допълнителните плащания към заплати в публичния и частния сектор и пенсии в края на годината, както и по-големите търговски обороти на фирмите, свързани предимно с коледните и новогодишните празници.

Пари в обращение (млн. лв.)

	31.XII.2006	30.IX.2007	31.XII.2007	Изменение	
				в %	в %
				(к.3-к.1)/к.1	(к.3-к.2)/к.2
	1	2	3		
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ – общо в т.ч.	6888.5	7568.4	8410.8	22.10%	11.13%
<i>Банкноти</i>	6781.5	7446.8	8284.8	22.17%	11.25%
<i>Разменни монети</i>	103.7	117.7	122.1	17.71%	3.67%
<i>Възпоменателни монети</i>	3.3	3.8	4.0	18.93%	3.26%

В края на 2007 г. дялът на банкнотите в стойността на парите в обращение е 98.50%. През четвъртото тримесечие той е нараснал с 0.11 процентни пункта в сравнение с края на третото тримесечие. Прирастът за едногодишен период е 0.05 процентни пункта.

Към 31 декември 2007 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 1.45%. През четвъртото тримесечие той е намалял с 0.11 процентен пункт, а за едногодишен период – с 0.05 процентни пункта.

Възпоменателните монети запазват относително постоянен дял от 0.05% през целия едногодишен период.

В изпълнение на монетната си програма за 2007 г. и на основание на чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ, през четвъртото тримесечие на 2007 г. Българската народна банка пусна в обращение следните възпоменателни монети:

- сребърна възпоменателна монета с нанесено оцветяване на тема "Килимарство" от серията "Българските занаяти" и

- сребърна възпоменателна монета с нанесено частично позлатяване на тема "Пегас от Вазово" от серията "Съкровищата на България", която е продължение на традицията да се отсичат монети с изобразени на тях известни археологически находки, открити на територията на България.

Средната банкнота в обращение в края на 2007 г. е 24.10 лв. В сравнение с края на предходното тримесечие тя е намаляла с 0.12 лв., а за едногодишен период се е увеличила с 0.88 лв. Стойността на средната монета в обращение остава същата и в края на четвъртото тримесечие на 2007 г. е 0.14 лв.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

В края на 2007 г. броят на банкнотите в обращение достигна 343.8 млн., което е с 11.80% повече в сравнение с края на септември. По стойност прирастът им е 11.25%, като в края на декември общата стойност на банкнотите в обращение достига 8284.8 млн. лв. Нарастване спрямо края на третото тримесечие на 2007 г. е отчетено за всички купюри. Както и през предходното, така и през четвъртото тримесечие най-високо е нарастването при купюрата от 100 лева – 18.75%, следвано от купюрата от 10 лева – 18.01%. При останалите купюри нарастването е в границите от 5.28% за банкнотите от 50 лева до 13.03% за тези от 20 лева.

За едногодишен период (спрямо края на 2006 г.) броят на банкнотите в обращение нарасна с 51.7 млн., или със 17.71%, което е с 2.68 процентни пункта повече от увеличението им през 2006 година. Стойността на банкнотите в обращение е с 1503.3 млн. лв., или с 22.17% по-голяма от отчетената спрямо края на 2006 г.

Очерталата се през предходните периоди тенденция в паричното обращение да нараства дялът на броя на банкнотите от купюри 10, 20 и 100 лева се запази и през четвъртото тримесечие на 2007 г.

С най-голямо нарастване през четвъртото тримесечие на 2007 г. в сравнение с третото е дялът на банкнотите от купюр 10 лева – с 1.35 процентни пункта. Техният дял в общия брой на банкнотите в обращение в края на 2007 г. е 25.61%.

С най-голямо нарастване за едногодишен период е дялът на банкнотите от купюра 100 лева. Общият брой на банкнотите в обращение от тази купюра в края на 2007 г. им отрежда дял от 5.03%, като за период от една година той се е увеличил с 1.46 процентни пункта.

С най-голям дял в купюрния строеж на броя на банкнотите в обращение към края на 2007 г. е купюрата от 20 лева. Към 31.12.2007 г. техният брой е 107.7 млн., което им определя дял от 31.32%. За едногодишен период той е нараснал с 0.70 процентни пункта. В стойностно отношение най-голям е дялът на банкнотите в обращение от купюр 50 лева – 40.01%.

С най-малък дял от общия брой на банкнотите в обращение са купюрите от 5 лева (8.04%) и 1 лев (1.20%).

Дялът на броя купюри от 2, 5 и 50 лева в края на декември 2007 г. намаля в сравнение с края на третото тримесечие съответно с 0.50, 0.14 и 1.19 процентни пункта, а на тези от 10 и 20 лева нарасна с 1.35 и 0.34 процентни пункта.

Броят на разменните монети в обращение към края на 2007 г. се увеличи в сравнение с края на септември с 31.8 млн. , или с 3.72% и достигна 886.4 млн. За едногодишен период прирастът е в размер на 125.6 млн. броя (16.51%). През четвъртото тримесечие на 2007 г. стойностният размер на разменните монети в обращение е нараснал с 4.3 млн. лв. (3.67%), а за едногодишен период – с 18.4 млн. лв. (17.71%).

При броя на монетите с различна номинална стойност се запазва тенденцията с по-бърз темп да нарастват тези от 1 стотинка в общия брой на монетите в обращение. В края на 2007 г. дялът на монетите от 1 стотинка е с 0.77 процентни пункта по-голям в сравнение

с края на 2006 г. За същия период са се увеличили дяловете на монетите от 20 стотинки, 50 стотинки и 1 лев, съответно с 0.25, 0.16 и 0.06 процентни пункта, докато дяловете на монетите от 2, 5 и 10 стотинки са намалели, съответно с 0.71, 0.11 и 0.43 процентни пункта.

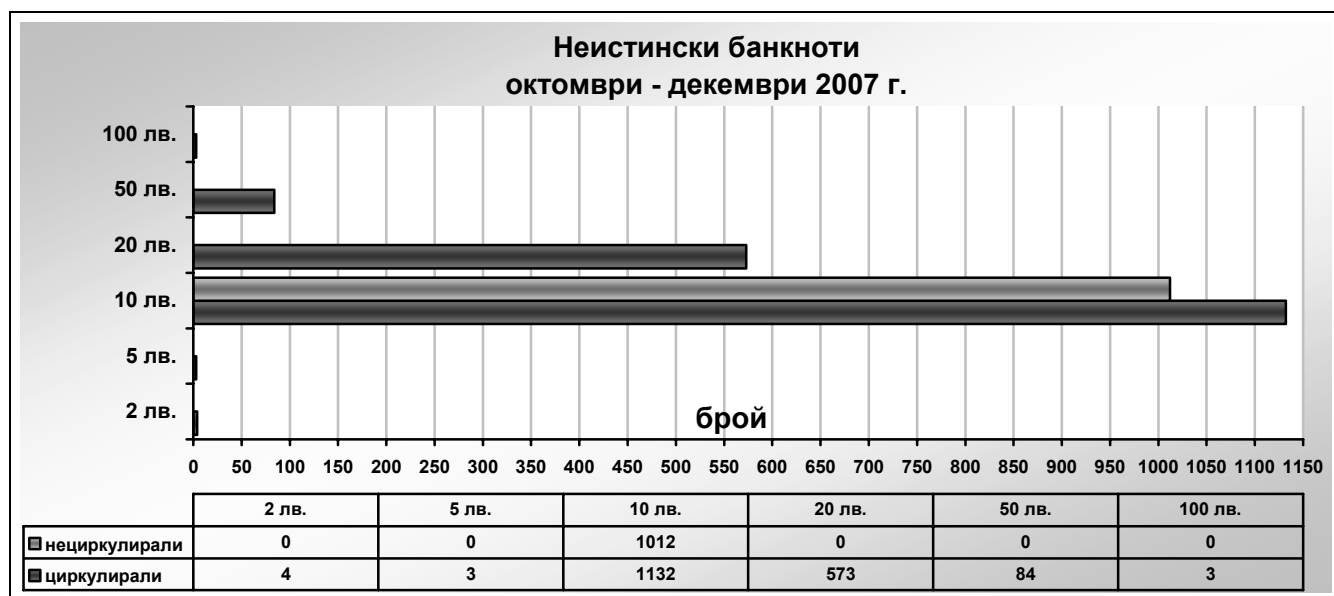
Промените в структурата на броя на монетите в обращение следват своите дългосрочни тенденции. Към 31 декември 2007 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (28.49%), а с най-малък дял – монетата от 50 стотинки (5.32%).

Увеличение на дела спрямо края на третото тримесечие се отчита за монетите от 1, 2, 5 стотинки и 1 лев – съответно с 0.03, 0.15, 0.05 и 0.05 процентни пункта. Делът на монетите от 10, 20 и 50 стотинки намалява спрямо края на третото тримесечие на 2007 г. – съответно с 0.12, 0.09 и 0.07 процентни пункта.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През четвъртото тримесечие на 2007 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са регистрирани и задържани общо 2811 броя неистински левови банкноти, от които 1799 бр. са задържани, преди да попаднат в паричното обращение. През четвъртото тримесечие на 2007 г. броят на регистрираните и задържани неистински български банкноти са повече с 1658. в сравнение с предходното тримесечие. От общия брой на задържаните през четвъртото тримесечие неистински български банкноти най-голям е делът на купюрите от 10 лева (76.27%), следван от неистинските банкноти от 20 лева, с дял от 20.38%, а делът на неистинските купюри от 50 лева е 2.99%. Неистинските банкноти от

купюри 2, 5 и 100 лева през четвъртото тримесечие на 2007 г. са общо 10 на брой, с дял от 0.36% от всички задържани през разглеждания период български банкноти.

В периода октомври – декември 2007 г. бяха регистрирани и задържани 378 бр. неистински български разменни монети, от които 374 бр. са от 50 стотинки и 4 бр. – от 1 лев.

При изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през четвъртото тримесечие на 2007 г. в НЦА на БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 335 бр. евро, 117 бр. щатски долари и 107 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

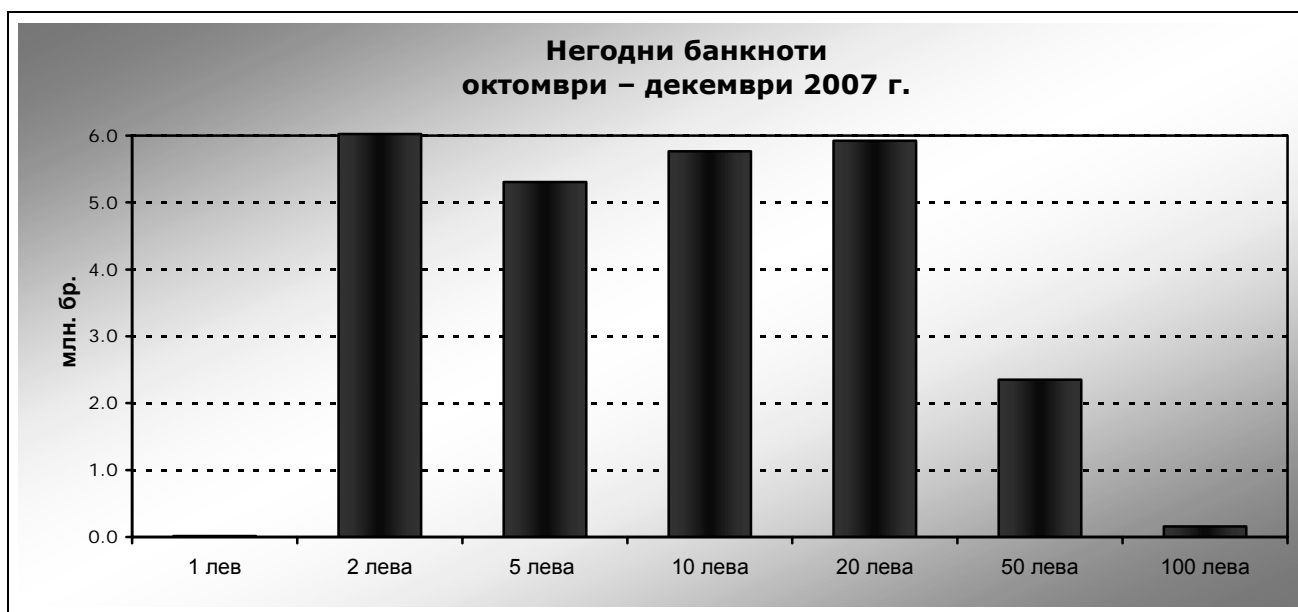
III. Негодни банкноти и разменни монети²

Въведеният от БНБ през 2006 г. стандарт за годност на банкнотите заедно с увеличения обем обработени банкноти от началото на годината оказва влияние върху нарастването на броя на отделените негодни банкноти с оглед поддържане чистотата на наличнопаричното обращение.

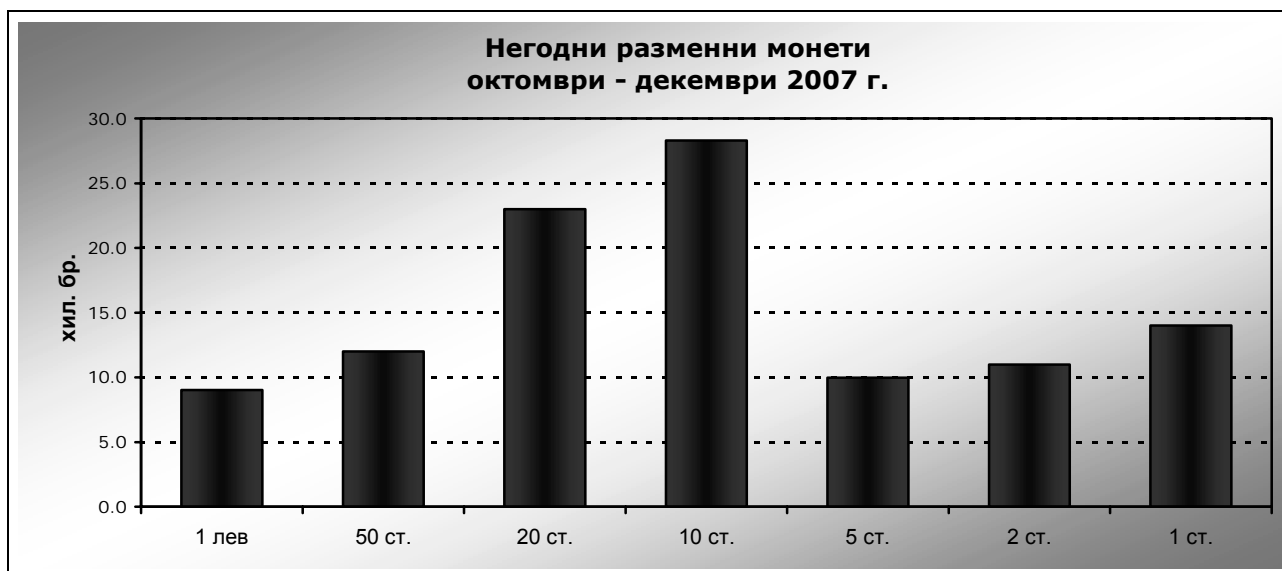
² Това е броят на българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

Запази се тенденцията от предходните периоди броят на внесените в БНБ от страна на търговските банки банкноти с цел проверка на истинността и физическите им качества да нараства.

През четвъртото тримесечие на 2007 г. са отделени 25.5 млн. бр. негодни банкноти, което представлява 19.97% от общо обработените в БНБ през този период. В сравнение с предходното тримесечие броят на отделените негодни банкноти е намалял с 2.7 млн. бр., а съотношението между общо обработените и отделените негодни банкноти е с 1.27 процентни пункта по-малко, в сравнение със същия показател за третото тримесечие на 2007 г.

Процентът на отделените негодни банкноти от общо обработените в БНБ от съответната купюра за едногодишен период продължава да е най-голям при 2 лева и 5 лева. В края на 2007 г. процентите на негодност при тези две купюри са съответно 63.23% и 36.63%. Високият процент при тях е обусловен от големия брой вторични обороти, които тези две купюри извършват в паричното обращение поради по-честата им употреба при разплащанията на дребно.

При обработката на разменни монети в БНБ през четвъртото тримесечие на 2007 г. като негодни са отделени 107.3 хил. броя. Те са с 40.2 хил., или с 60.03% повече в сравнение с отделените като негодни през третото тримесечие на 2007 г.